

Joseph Roth: TARABAS. Gost na tem svetu. Založba Mihelač, Ljubljana 1993 (Zbirka Svetovni klasiki; 21. Prevedla Stanka Rendla, spremna beseda Mira Miladinovič). Roman *Tarabas* (1934) se, kot praktično ves Rothov literarni opus, uvršča v tisto območje avstrijske književnosti, ki najočitneje vzpostavlja obsesijo "habsburškega mita" (C. Magris), nostalgično sanjane, propadle monarhije kot pokroviteljice nacionalne in verske različnosti svojih ljudstev. Avtobiografsko pogojeno hrepenenje brezdominca po starem svetu, ki ga še spodbuja dejstvo, da sodi Rothovo delo v ožje območje "literature v eksilu", je prikrito prisotno tudi v tem romanu. *Tarabas* je prikaz razvoja osebnosti naslovnega junaka, zmesi melanholije in agresivnosti brez prave pripadnosti ali življenjskega smotra, ki svojo "domovino" najde v nasilju (avstrijsko-ruske) vojne. Ko kot strašljivi polkovnik v lokalnem pogromu nad Judi izpuli brado predmolilcu Šemarjahu, se zlomi in kot bolni berač na cestah išče pokore za svoje prejšnje brutalno beganje po svetu. Prikaz "gosta na tem svetu" se razvija na detajlirano izrisanem ozadju judovsko-krščanske mestne skupnosti, ki prispeva k intenziteti zadnjih prizorov *Tarabasove* pokore. Tradicionalni pripovedni postopki ne znižujejo vrednosti, pač pa najbrž še spodbujajo Rothovo nostalgično senzibilnost. (Vanessa Matajč)

SLOVENSKE FILMSKE ZVEZDE. Uredila Silvan Furlan in Marcel Štefanič, jr. Bio-filmografije igralcev je zbrala Lilijana Nedič. Slovenski gledališki in filmski muzej, Ljubljana 1993 (zbirka Slovenski film). Ne glede na to, ali se s tezo, ki jo uvodničarja zapišeta na začetku, da smo namreč imeli filmske zvezde, še preden smo imeli svoj film, *strinjamo*, je po nekaj straneh jasno, da tudi če smo jih imeli, o njih kaj veliko ne bomo izvedeli. Včasih celo prav nič. Šest piscev spiše sedemintrideset nekakšnih predstavitvenih tekstov (resda se najdejo tudi zelo dobre izjeme, a jih je tako malo, da le potrjujejo pravilo), za njimi so fotografije in človek ima občutek, da je album namenjen predvsem piscem samim, medtem ko so igralci le izgovor za pisanje. Album je klavrn prikaz odnosa do domačih ustvarjalcev, ki bi jih iz filmov osemdesetih let (izbor se konča konec sedemdesetih) lahko naplavili vsaj še ducat. Album je nekakšen polizdelek, brez kritičnih primesi, pa tudi brez želje, da bi že končno dobili "enciklopedijo slovenskih (zakaj ne tudi gledaliških) igralcev". To pa je seveda projekt, ki vzame več kot nekaj popoldanskih ur pred računalnikom. (Pina Kek)

Janez Svetina: SLOVENC I IN PRIHODNOST. Didakta, Radovljica 1992. Nedavno tega je tv omizje, na katerem so sodelovali eminentni filozofi in literati, pokazalo, da ustvarjalci slovenske politične osamosvojitve (še) ne poznajo t. i. nacionalne vizije ali odgovora na vprašanje: "Kaj zdaj?" Janez Svetina, poznavalec Indije, ki je med drugim prevedel številna dela mojstra Šri Avrobinde, ni edini človek, ki bi znal odgovoriti na to vprašanje, je pa najbrž edini, ki je svoje misli zapisal še pred slovensko vojno, v kateri je, žal, izgubil življenje. Svetina izhaja iz sintagme "materialno in duhovno bogata družba". Pri tem na prvo mesto postavlja "revolucijo" duha. Kritiki, da so njegove ideje utopične, se skuša izogniti z navajanjem nekoč utopičnih projektov, ki pa so se